

נדבות לשמשים². מאותו הזמן יש לנו ידיעה דומה לזו גם מנצרת, שבה עדיין ישבו אז יהודים העולים הנוצרים היו מבקרים בבית-כנסתם³. יתכן שבימי ממשלת יוסטיניאנוס הראשון ומבריקיוס, שהטו חסד ליהודים, השתפרו היחסים בין הנוצרים ובין היהודים; ואז התיישבו היהודים מהכפרים הסמוכים בחברון, שנשארה מקום קטן ונקראה "כפר-חברון" כמו בזמנו של אבסביוס. בסוף זמן שלטון ביוזטיה נשתנה המצב לרעה. בעלות כוטרן השני מלך פרס על ארץ-ישראל עזרו לו יהודי הגליל בכיבוש הארץ. אולם שלטון הפרסים לא האריך ימים. כשהירקליוס שב וכבש את הארץ מידי הפרסים הפך — בהשפעת הכמרים הנוצרים — את ההכטחה שהבטיח ליהודים, שלא יגעו לרעה בהם וברכושם, והתיר את דמם. אז ערכו הנוצרים טבח ביהודים. אם בגליל, שבו היה ישוב יהודי צפוף, עוד יכלו היהודים לעמוד על נפשם, ובכל זאת הושמדו כמעט כולם, הרי ביהודה עם ישוביה היהודיים המעטים והפורורים לא היתה להם תקומה בפני הרדיפות של הנוצרים שכניהם, ואז נרצחו גם היהודים בכפר חברונה. ר' בנימין מטודילא, שלא מצא כל ישוב יהודי בחברון, מספר כי "הבמה שנט אברהם היתה כנסת היהודים בימי הישמעאלים". אין במקור אחר, למשל אצל הגיאוגראפים הערביים, אישור לידיעה הזאת, שהגיעה לר' בנימין עפ"י שמועה לא מדויקת, והיא מתכוונת בוודאי לזמן שקדם מעט לכיבוש הערבי, שעליו מודיע הנזיר מפיאצ'נצה.

ב' למאמר: הגבורים אשר לדוד

במאמרו: הגבורים אשר לדוד, בידיעות ז', עמ' 95 ואילך, מטפל המנוח ש. קליין ז"ל בשמות המקומות, השבטים והמשפחות, שלהם מיוחסים גבורי דוד (שמריב כ"ג ודבהיא י"א). בין המקומות הוא מונה את גוון (בני השם הגווני, דבהיא י"א, ל"ד), שהוא משהו אותה עם גוון מבית כלב (שם ב', מ"ו) ואת גילון (אליעם בן אחיתפל הגלני, שמריב כ"ג, ל"ד), שאותה הוא מזהה עם גלה שביהודה (יהוש' ט"ו, י"א). גוון וגילון אינן הצורות הנכונות של שמות שני המקומות האלה, אלא גוה וגלה לפי משקל השם שלה (שילה, שילו), שבו באה אחר החולם שבסוף השם האות ג' בשמות היחס. הנביא משלה נקרא השילוני (אחיה השילוני, מלכיא י"א, כ"ט ועוד), יליד גלה נקרא הגלני ובן גוה הוא גווני. גלה שביהודה (יהוש' ט"ו, נ"א; שמריב ט"ו, י"ב) ושלה שבאפרים (יהושע י"ח, ח; כ"ב, ט' ועוד) ידועות לנו, ואילו מקום בשם גוה לא נזכר במקרא. אעפ"י שברור הדבר, שהשם היה מהעיר גוה, שאינה ידועה לנו היום.

האחרונים יצרו גם כנויים של שמות הנגמרים בַּה בתוספת ג' בשמות היחס; ולא אמרו החיפתים אלא: החיפנים עושיין היהין חיתין ועיינין אלפיין, ולניקוד שנקרא על שם טבריה קראו הניקוד הטברני.

י. פֶּרֶס

2) ספר הישוב, ע' 41 לפי Antonini Placentini Itinerarium, ed. P. Geyer, p. 41

והשווה גם הוצאת Gildemeister, ע' 30.

3) שם, ע' 110, לפי אותו המקור.